

Galavics Géza laudációja

Az idén nyolcvanadik születésnapját ünneplő Galavics Géza a magyarországi kora újkori művészet meghatározó kutatója. Több mint fél évszázados szakmai pályája során publikált tanulmányai és kötetei ma is kivétel nélkül relevánsak. Széles körű szakmai érdeklődése és töretlen aktivitása, a társtudományok eredményei és a korábban nem vizsgált kérdések iránti érzékenysége művészettörténészek generációi számára vált meghatározó példává. Kutatói pályája mellett a művészettörténész-szakma közéletében vállalt szerepe is kiemelkedő. Kutatócsoportok, konferenciák és kiállítások szervezőjeként, díjak és ösztöndíjak alapítójaként, doktoranduszok témavezetőjeként vált megkerülhetlenné. Pályafutásának akár vázlatos ismertetése is szétfeszítené alkalmi írásom kereteit, célom mégis az, hogy felhívjam a figyelmet Galavics tanár úr munkásságának úttörő jellegzetességeire.¹

A kora újkori művészet allegorikus nyelvének fiatal kutatójaként rendhagyó megoldást választva, köszöntőmet egy jellegzetes barokk laudációs képzőművészeti műfaj: tézislap formájában prezentálok. A tézislapok a 17–18. században egyes kiválasztott diákok egyetemi vizsgájának alkalmából készültek és ünnepélyes formában mutatták be új tudományos eredményeiket, allegorikus ábrázolásokkal és emblémákkal keretezve. A műfaj adaptálása azért is illő e jeles alkalomhoz, mert ünnepeltünk jelentős érdemeket szerzett a magyar diákok tézislapjainak feldolgozásában.² Az általam készített digitális tézislap egy rézmetszet-montázs, amely alkotóelemeinek szimbolikus értelmezésén keresztül mutatom be a laudált szerteágazó tudományos érdemeit. Az ábrázolásokat olyan forrásokból teauráltam, amelyek egytől egyig kapcsolódnak Galavics Géza kutatásainak fontos állomásaihoz: a történeti témák és allegorikus ábrázolások kapcsolatának, valamint a barokk táblakép- és monumentális festészet metszetelőképeinek feldolgozásához.³

¹ Galavics Géza publikációinak teljes listáját lásd: „Galavics Géza műveinek bibliográfiája (1960-tól 2010-ig),” összeállította Bardoly István, in: *„Ez világ, mint egy kert...” Tanulmányok Galavics Géza tiszteletére*, szerk. Bubryák Orsolya, Budapest 2010, 805–814; valamint 2010-től a Magyar Tudományos Művek Tára adatbázisában (mtmt.hu). Szakmai karrierjéről részletesen mesélt két hosszabb interjúban: Harangi Anna: „Interjú dr. Galavics Béla művészettörténésszel, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjával,” in: *Műemlékvédelem* 54 (2010), 418–425; Turbuly Éva: „A hagyomány mint megtartó erő és inspiráció. Interjú Galavics Géza művészettörténésszel,” in: *Soproni Szemle* 68 (2014), 297–325.

² Galavics Géza: „Magyar diákok 17. századi tézislapjai Közép-Európában,” in: *Művészettörténeti Értesítő* 53 (2004), 53–80; Géza Galavics: „Thesenblätter ungarischer Studenten in Wien im 17. Jahrhundert. Künstlerische und pädagogische Strategien,” in: *Die Jesuiten in Wien. Zur Kunst- und Kulturgeschichte der österreichischen Ordensprovinz der „Gesellschaft Jesu” im 17. und 18. Jahrhundert*, Hrsg. v. Herbert Karner – Werner Telesko, Wien 2003, 113–130.

³ Lásd például: Galavics Géza: „Festők és metszetelőképek a késő reneszánsz Magyarországon,” in: *Mátyás király öröksége. Késő reneszánsz művészet Magyarországon, 16–17. század*, szerk. Mikó Árpád – Verő Mária – Ács Pál (kiáll. kat. Magyar Nemzeti Galéria), Budapest 2008, 2. kötet, 55–85.

Kezdjük a tézislapp bemutatóját a központi ábrázolással, amelyen két alak: egy fiatal és egy idős férfi találkozását láthatjuk. A jelenet eredetileg François Fénelon cambrai érsek 1699-ben írott *Les aventures de Télémaque, fils d'Ulysse* című regényét illusztrálta, melyben Télémachus, Ulysses fia, társával, Mentorral apja keresésére indul. Az illusztrációt Jean Baptiste Henri Bonnart készítette a könyv 1717-es kiadáshoz. Fénelon regénye a homéroszi *Telemachiára* támaszkodó államregény, melyben Télémachus, a Mentor képében mellé szegődő Minerva

segítségével, kalandok során át sajátítja el az uralkodói erényeket. A könyv a 18. század egyik legolvasottabb műve volt, és illusztrációinak képzőművészeti adaptációi is ismertek. Galavics Géza 1978-ban megjelent tanulmányában több magyarországi példára is felhívta a figyelmet: egy soproni lakóház mellett a sárvári egykori Nádasdy-várkastélyban is láthatjuk Télemachus történetét.⁴

Az illusztráció Télemachus történetének alábbi eseményét idézi fel: miközben egy föníciai galával hajóztak, Télemachus és nevelője az egyiptomi Sestoris király fogságába esett, ahol Mentort a szerecsenek kezére adták, Télemachust pedig az alattvalók álnoksága következtében egy oázisba száműzték pásztorként. Az ifjú a pásztortársak, „kik olyan vadok voltak, mint maga a föld” bizalmát megnyerte ugyan, azonban nem tudott belenyugodni helyzetébe, s folyvást könyvek után sóhajtozott: „bóldogok, a’kik mulattyák magokat a tanúlással, és a’kik abban gyönyörködnek, hogy az elméjeket termékennyé tegyék a’ tudományok által.” Egy napon meglátott egy kezében könyveket tartó idős embert. Az illető, kinél Télemachus „soha nem látott tiszteletre méltóbb Öreget,” Termoziris, Apolló papja volt, a kezében lévő könyv pedig isteni énekes imákat tartalmazott. Barátságos beszélgetésbe elegyedtek, s Télemachust ámulatba ejtette az, hogy Termoziris „úgy tudta elmondani az elmúlt dolgokat, mintha azokat szemeivel látta volna.” Ráadásul „jókedélyű volt és magát kedveltető, a legvigabb ifjában nincsen annyi kedvesség, mint ebben az emberben volt [...] s szerette is az ifjú embereket, ha tanulni kívánók voltak.” Termoziris jótanáccsal látta el Télemachust, felidézve Apolló történetét, amelyben büntetésből a múzsák karvezetőjének is pásztorként kellett helyt állnia. Apolló, akinek a durva kézimunka nehezére esett, inkább saját tudományát kamatoztatta. Megénekelvén a természet szépségeit, megtanította pásztortársait „a mezei élet gyönyörűségének érzékenységére,” s így Jupiter visszahívta az istenek közé. Télemachus, a pap tanácsára Apolló példájára maga is tanítani kezdte a pásztorokat, hogy a Múzsáknak szolgáljanak. Műveltségével kivívta a pásztorok tiszteletét, s cselekedeteinek híre emelte ki őt végül a rabszolgasorból.⁵

Termoziris tehát jó tanácsokkal és könyvekkel segítette Télemachust, aminek eredményeként a sorsa is jobbra fordult. Erre reflektál a tézislap mottójául választott idézet, amelyet Tiziano Vecellio *A Bölcsesség allegóriája* című festményéről kölcsönöztem: „EX PRAETERITO PRAESENS PRUDENTER AGIT NI FUTURAM ACTIONEM DETURPET,” azaz: „A múlt (tapasztalatai) alapján a jelen bölcsen cselekszik nehogy a jövő cselekvését elakassza.” A velencei festő alkotásán az ember három életkora jelenik meg, egy allegorikus háromfejű állatalakkal. A három fej közül a farkas a múltat, középen az oroszlán a jelent, a jobbra tekintő kutya pedig a jövőt szimbolizálja. A teremtményt Cesare Ripa *Iconologia* című művében a „Bona consiglione” (Jó tanács) personifikációjának attribútumaként sorolta fel.⁶ A pozsonyi

⁴ Géza Galavics: „Le Télémaque de Fénelon et les peintures murales de Sopron,” in: *Les Lumières en Hongrie, en Europe Centrale et en Europe Orientale : Actes du troisième Colloque de Mátrafüred 28 septembre – 2 octobre 1975*, éd. Béla Köpeczi et. al., Budapest 1977, 347–353; Galavics Géza: „Francia regény két XVIII. századi falképsorozaton: Fénelon Télémaque-jának hazai fogadtatásához,” in: *Művészet és felvilágosodás. Művészettörténeti tanulmányok*, szerk. Aradi Nóra – Zádor Anna – Szabolcsi Hedvig, Budapest 1978, 393–415; Galavics Géza: „Telemachus története falképeken Sopronban és a sárvári várban,” in: *Sárvár története*, szerk. Söptei István, Sárvár 2000, 485–490.

⁵ François de Salignac de La Mothe-Fénelon: *Telemachus, az Ulisses fiának csudálatos történetei (Les Aventures de Télémaque)*, ford. Domonkos Lajos, Budapest 1980, 59–61.

⁶ Bővebben lásd: Erwin Panofsky: „Tiziano – A Bölcsesség allegóriája. Utóirat,” in: Uő.: *A jelentés a vizuális művészetekben. Tanulmányok*, ford. Tellér Gyula, Budapest 1984, 134–150.

királyi vár – Galavics Géza által is elemzett – egykori uralkodói dekorációs programjában ez az attribútum Pázmány Péter ölében ülve jelent meg.⁷

Galavics Géza a magyarországi kora újkori művészet történetével foglalkozó kutatók, doktoranduszok és diákok számára egyaránt a bölcsesség és a jó tanács megtestesítője. Számos közös munkán alapuló projekt, sikerrel megvédett doktori témavezetések fűződnek a nevéhez. Az MTA Alfred és Isabel Bader művészettörténeti kutatói ösztöndíjának létrehozásával és értő vezetésével számos, a kora újkori magyarországi művészettörténettel foglalkozó kutató jutott kiemelkedő lehetőségekhez – köztük én magam is. Galavics tanár úr kutatásom során számtalan tanáccsal látott el, kézirataimat szakadatlan figyelemmel olvasta, valamint, a tézislapunk központi ábrázolásán látható Termozirishez hasonlóan, szakirodalommal is ellátott, számos publikációjának különlenyomatához juthattam hozzá így tőle. A mottó és a Fénelon regényéhez készített illusztráció együttesen – céлом szerint – Galavics Géza tudományos munkásságának alapvető jellegzetességeit jeleníti meg allegorikus formában: a bölcs és jó tanácsot, amelyet minden útkereső kollégája számára nyújt.

Az ábrázolás hátterében, Termoziris mögött a *musaeion* egy oszlopos körtemplom formájában jelenik meg. Ezen a motívumon keresztül szeretnék utalni Galavics Géza érdemeire a magyarországi történeti kertek, kiemelten pedig az angolkertek kutatása terén. A kerttörténet az elmúlt évtizedekig elsődlegesen a tájépítészek és botanikatörténészek érdeklődését keltette fel, azonban a történeti kertek kutatása a művészettörténész-szakma számára is fontos kérdéseket és lehetőségeket rejt magában. Galavics Géza az 1990-es évek második felében kezdte meg intenzív kerttörténeti kutatásait, és számos hazai történeti kert feldolgozását végezte el. Nemzetközi, interdiszciplináris konferenciát szervezett, megírta a hazai angolkerteket áttekintő monográfiáját és akadémiai székfoglaló előadását is az angolkertekkel kapcsolatos kutatásai alapján tartotta meg.⁸ 2013-ban publikálta legújabb kutatási eredményeit, az angolkertekben megépült oszlopos körtemplomok jelentőségére fókuszálva.⁹

Télemachus és Termoziris találkozását két kompozit fejezetű oszlop keretezi, amelyeken trophaeumok között három-három, kartusokba foglalt embléma kapott helyet. A kompozíciós megoldást Potmani Péter 1665-ben a kassai jezsuita egyetemen készített, Philip Kilian által metszett tézislapjáról emeltem át, és a Galavics Géza szakmai munkájára vonatkoztatott emblémákkal dekoráltam újra. A bal oldali oszlop tetején a háború antik istene, Mars áll, vértetben, oldalán karddal, kezében marsallbottal. A jobb oldali oszlop tetején a tudomány és a művészetek perszonalifikációja látható: egy női alak, kezében a békét jelképező olajággal és a dicsőségeseket megillető babérkoszorúval. Galavics Géza feldolgozása alapján ismerjük, hogy az „Arte et marte” (Tudással és vitézséggel) jelmondat megjelenítése igen népszerű volt a korszakban megjelent tézislapokon.¹⁰ Montázsunkon *Ars* a képzőművészetek

⁷ Galavics Géza: „A művészettörténeti interpretáció lehetőségei. A pozsonyi vár korabarokk uralkodó sorozata,” in: *Ars Hungarica* 13 (1985), 53–68.

⁸ Andrian von Buttlar – Galavics Géza: *Az angolkert. Magyarországi angolkertek: a klasszicizmus és a romantika kertművészete*, Budapest 1999; *Történeti kertek. Kertművészet és műemlékvédelem*, szerk. Galavics Géza – Alföldy Gábor, Budapest 2000; Galavics Géza: „Az angolkert mint utópia. Akadémiai székfoglaló előadás,” in: *Székfoglalók a Magyar Tudományos Akadémián 2001: Társadalomtudományok*, szerk. Vizi E. Szilveszter, Budapest 2005, 175–209.

⁹ Galavics Géza: „Az oszlopos körtemplom és az angolkert. Az antikvitás vágyképe és aktualitása,” in: *Művészettörténeti Értesítő* 62 (2013) 273–294.

¹⁰ Galavics Géza: „Magyar diákok 17. századi tézislapjai Közép-Európában,” in: *Művészettörténeti Értesítő* 53 (2004), 53–80.

megszemélyesítéseként van jelen, babérkoszorúját pedig az ünnevelt érdemeinek elismeréseként nyújtja át. Mars alakja pedig nem csak a tudományos viták jelentőségét példázza, hanem arra is emlékezteti a tézislap szemlélőit, hogy kandidátusi értekezésében nagyszabású elemzését adta a török háborúk vizuális ábrázolásainak Magyarországon és Közép-Európában.¹¹

Az oszlopok törzsére erősített pajzsokon látható három-három embléma forrása, hasonlóan a Galavics Géza által vizsgált pannonhalmi bencés apátság barokk ebédlőjének freskóihoz, Jacobus Boschius bajorországi jezsuita apát *Symbolographia* című monumentális emblémakompendiuma volt.¹² Szerepeltetésük itt is, csakúgy mint Pannonhalmán, messze túlmutat az esztétikai megfontolásokon: újabb jelentésrétegekkel egészítik ki a tézislap ikonográfiai programját. Galavics Géza elemzése rámutatott, hogy a pannonhalmi refektóriumban az emblémák a programalkotó, Sajghó Benedek főapát jellemére és tetteire is vonatkozhatnak. Jelen esetben Boschius emblémáit az ünnevelt szakmai meritumainak bemutatásra érdekében értelmezem újra.

A bal oldalon álló oszlop emblémái Galavics Géza kutatási tevékenységének jellegzetességeire reflektálnak. A felső emblémán egy ajtó látható, amelynek zárját egy nagy kulcsomóról az egyik kulcs éppen kinyitja. Az embléma mottója: „NON OMNIA POSSUMUS OMNES” (Nem tudhat mindenki mindent).¹³ Az embléma eredeti szerzője, Julius Wilhelm Zingref a tehetség mibenlétének sokszínűségéről szolt az emblémához írt epigrammában: van, aki a művészetben tehetséges, és van, aki a fegyverforgatáshoz ért. A jó vezetőnek fel kell mérnie a tehetségeket és ez alapján ellátni mindenkit a megfelelő feladattal.¹⁴ Galavics Géza munkásságára vonatkoztatva az emblémával arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy a művészettörténet-tudomány mellett kutatói pályája során a kezdetektől érdeklődött a társtudományok eredményei iránt és azok módszereit rendszeresen beépítette saját kutatásaiba is. A történelem és a szociológia módszertanát ötvözve került érdeklődésének középpontjába a barokk műalkotások megrendelőinek és közönségének vizsgálata: Dorffmaister István szombathelyi Szent István-oltárképéről 1968-ban készített doktori disszertációjában, majd az Esterházy Pál mecénási tevékenységéről írt nagyhatású tanulmányában is sikerrel mutatott rá új összefüggésekre.¹⁵ Ezen felül az irodalomtörténet, a néprajz, a történeti muzeológia, az építészettörténet és a kerttörténet felől is közelített a művészettörténeti kérdésekhez és rendszeresen tette közzé tanulmányait a társtudományok szakfolyóirataiban.

A középső, „MONSTRAT TOLERARE LABORES” (Megmutatja, hogyan kell tűrni fáradságot) mottóval ellátott emblémán egy repülő sasmadarat látunk, akit fiókaí követnek.¹⁶ A mottó idézet Lucanus *Polgárháborújának* kilencedik könyvéből, ahol a költő a főhős, Cato

¹¹ Galavics Géza: „Kössünk kardot az pogány ellen.” Török háborúk és képzőművészet, Budapest 1986.

¹² GALAVICS Géza: „A pannonhalmi apátság barokk ebédlője,” in: *Mons Sacer 996–1996. Pannonhalma ezer éve*, szerk. Takács Imre, Pannonhalma 1996, 2. kötet, 69–93; Géza Galavics: „Das Barockrefektorium der Benediktinerabtei Pannonhalma,” in: *Acta Historiae Artium* 36 (1996), 127–151.

¹³ Jacobus Boschius: *Symbolographia, sive De arte symbolica, Sermones Septem*, Johann Caspar Bencard: Augsburg 1702, Class. III. No. CCCVIII, 23 és Tab. XVII.

¹⁴ Julius Wilhelm Zingref: *Emblematum ethico-politicorum centuria*, Theodor de Bry: Frankfurt a. M. 1619, 80.

¹⁵ Galavics Géza: *Program és műalkotás a 18. század végén. Egy festmény születése és fogadtatása*, Budapest 1971; Galavics Géza: „A mecénás Esterházy Pál (Vázlat egy pályaképhez),” in: *Művészettörténeti Értesítő* 37 (1988), 136–161; Géza Galavics: „Fürst Paul Esterházy (1635–1713) als Mäzen. Skizzen zu einer Laufbahn,” in: *Wiener Jahrbuch für Kunstgeschichte* 45 (1992), 111–141.

¹⁶ Boschius, *i. m.*, Class. II. No. CCLXXIV, 21 és Tab. XIV.

rendíthetlenségét mutatja be.¹⁷ Az emblémával Galavics Géza szakmai munkájának nemzetközi, különösen közép-európai kooperáción alapuló vetületére szeretnék emlékeztetni. Az ünnepelt az 1960-as évek végétől kezdve tartja a kapcsolatot a környező országok barokk-kutatóival és rendszeresen vesz részt nemzetközi kutatási projekteken is. Legutóbb 2017-ben, a Bécsi Egyetem kora újkori tudós-émlékműveket bemutató kötetébe írt tanulmányt a magyar vonatkozásokról fiatal kollégájával, Ugry Bálinttal.¹⁸ A közép-európai kutatásban is úttörő volt: 1971-ben első magyarként kutatott a hosszú ideje bezárt fraknoi Esterházy-levéltárban, a kerttörténeti kutatásai kapcsán pedig a teljes régió emlékanyagát összehasonlító igénnyel mérte fel. Az 1994-es európai „Barokk éve” programsorozat keretében a Budapesti Történeti Múzeumban megrendezett *Barokk művészet Közép-Európában: Utak és találkozások* című kiállítása, és a hozzá kapcsolódó katalógus máig a barokk kutatóinak kiindulópontja.¹⁹

A kaptárba hazatérő méheket ábrázoló alsó embléma mottója „ARIS PARS PRIMA LABORUM” (A munka gyümölcsének zengéje az oltáré). Forrása Boschius kötetének azon egysége, amely a katolikus hit védelmét tematizáló emblémákat gyűjti egybe.²⁰ Az ünnepelt esetében ezzel az emblémával kutatói és múzeumi munkájának összefonódását szeretném kiemelni – hiszen a múzeum a Múzsák szentélye. Galavics Géza pályáját a Magyar Nemzeti Múzeum Történelmi Képcsarnokában kezdte muzeológusi munkával, Rózsa György és Cennemé Wilhelmb Gizella szakmai vezetésével. A történeti ikonográfia iránti érdeklődése mellett a múzeumi munkával töltött évek során vált fontossá számára a kiállításokban való aktív részvétel, valamint a tudományos eredmények közérthető bemutatásának megszervezése is. A már említett, nagyszabású közép-európai barokk kiállítás mellett Szabolcsi Hedviggel közösen szervezték meg a Felvilágosodás korának magyarországi művészetét bemutató, úttörő kiállítást a Magyar Nemzeti Galériában.²¹ Az ünnepelt ekkor már a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatóintézetének munkatársa volt, amelynek kötelékében szakmai pályafutásának jelentősebb időszakát töltötte. Ugyanakkor a tudományos igényű, mégis közérthető kiállítások megrendezésében a továbbiakban is aktívan közreműködött. Ilyenek voltak az új évezred elején a Magyar Nemzeti Galéria *Történelem-kép* (2000), illetve a Budapesti Történeti Múzeum *Mariazell és Magyarország* (2004) című kiállításai.

A jobb oldalon álló oszlopon Galavics Géza MTA-beli kutatói és tudományszervezői tevékenységét tematizáló picturák láthatók. A felső embléma karókhöz kötözött facsemetétet ábrázol, mottója „UT COELO ASSURGANT” (Hogy az ég felé nőjenek).²² A szimbolikus ábrázolás az 1994-ben alapított, és a művészettörténész szakma számára máig meghatározó „Opus mirabile” díjat jeleníti meg a tézislapon. A Galavics Géza kezdeményezésére a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Bizottsága által alapított díj tudományágunk legjelentősebb szakmai elismerésévé vált. Minden évben a legkiemelkedőbb tudományos

¹⁷ Lucanus: *Pharsalia*, 9.587–597; magyar fordításban: *Marcus Annaeus Lucanus Pharsáliája vagyis a polgárháború tíz könyvben*, ford. Laky Demeter, Pest 1867, 235.

¹⁸ Géza Galavics – Bálint Ugry: „Auf der Suche nach Räumen und Formen der Memoria. Erscheinungsformen der Gelehrtendenkmäler in Ungarn,” in: *Der Arkadenhof der Universität Wien und die Tradition der Gelehrtenmemoria in Europa* (Wiener Jahrbuch für Kunstgeschichte, 63–64), Hrsg. v. Ingeborg Schemper-Sparholz et. al., Wien 2017, 335–350.

¹⁹ *Barokk művészet Közép-Európában. Utak és találkozások. Baroque Art in Central-Europe. Crossroads*, szerk. Galavics Géza (kiáll. kat. Budapesti Történeti Múzeum), Budapest 1993.

²⁰ Boschius, *i. m.*, Class. II. No. MXXXIV, 76 és Tab. LVII.

²¹ *Művészet Magyarországon: 1780–1830*, szerk. Szabolcsi Hedvig – Galavics Géza (kiáll. kat. Magyar Nemzeti Galéria), Budapest 1980.

²² Boschius, *i. m.*, Class. II. No. MXXXIV, 76 és Tab. LVII..

eredményeket bemutató tanulmányok, monográfiák, kiállítási katalógusok, valamint művészettörténeti kritikai írások részesülnek „Opus mirabile” elismerésben. A díj több mint két évtizedes története során a számos fiatal pályatárs is elismerésben részesült, így Galavics tanár úr aktívan szerepet vállalt az elkövetkező generációk szakmai pályájának egyengetésében is.²³

A középső, „TUTUM ITER UNANIMIS” (Az egyetértőknek biztos az útja) mottóval ellátott emblémán egy folyón átkelő szarvascsordát látunk. A bestiáriumok közkeletű magyarázata szerint a szarvasok, mikor élelem reményében átkelnek egy folyón, a lehető legnagyobb összhangban, az agancsukat az előttük haladó szarvasbika hátán nyugtatva haladnak. Ha sort vezető bika elfárad, akkor a sor végére sodródik, hogy megpihenjen, és a soron következő szarvas újult erővel vezetheti társait.²⁴ Galavics Géza tudományszervezői munkásságát szemlélteti ez az embléma, hiszen az MTA kötelékében az 1970-es évektől kezdve számos kooperáción alapuló tudományos projekt fűződik a nevéhez. A hatékonyabb és interdiszciplináris munka érdekében több kutatócsoportot is életre hívott, szakmai konferenciákat rendezett, illetve tanulmánykötetek szerkesztésében is részt vett.²⁵ Az MTA Művészettörténeti Intézetének munkatársaként egyetemi tankönyvként is használt, közös munkával létrehozott áttekintő kötetekben mutatta be a magyarországi késő reneszánsz és barokk művészet történetét.²⁶ A szakmai kapcsolatok építésében és a tudományos közösség formálásában végzett elvülhetetlen érdemeinek dokumentuma a hetvenedik születésnapja alkalmából kiadott, munkatársai és tanítványai tanulmányait tartalmazó, monumentális *festschrift*.²⁷

Az utolsó, díszes tükröt ábrázoló embléma picturájához a „REDDO CUIQUE SUUM” (Mindenkinek a sajátját adom vissza) mottó kapcsolódik. Az embléma *Symbolographia* morális emblémái között szerepel, a bírókra vonatkoztatva. A tükör legfontosabb tulajdonságai az igazságosság és a becsületesség, hiszen mindenkinek a saját valódi képét mutatja meg, és nem lehet sem hatalommal, sem pedig gazdagsággal megvesztegetni.²⁸ Ez az embléma tézislapunkon azt szimbolizálja, hogy a művészettörténész közösség hogyan fogadta, és hogyan ismerte el Galavics Géza munkásságát. Az ünnevelt, kutatói és tudományszervezői kiválóságának köszönhetően, a rendszerváltástól kezdve egészen 2010-es nyugdíjba vonulásáig a Művészettörténeti Intézet Régi Művészettörténeti Osztályának vezetőjeként dolgozhatott.²⁹ 1992 és 2000, majd 2003 és 2008 között az MTA Művészettörténeti Bizottságának elnöke volt, a köztes években pedig alelnöke. 1995-től 2000-ig a Doktori Tanács Művészettörténeti,

²³ Galavics Géza: „Az Opus mirabile-díj alapításáról és történetéről,” in: *Ars Hungarica* 39 (2013), 518–527.

²⁴ Boschius, *i. m.*, Class. III. No. CCXCIX, 23 és Tab. XVII.

²⁵ *Magyarországi reneszánsz és barokk. Művészettörténeti tanulmányok*, szerk. Galavics Géza, Budapest 1975; *Collectanea Tiburtiana: Tanulmányok Klaniczay Tibor tiszteletére*, szerk. Galavics Géza – Herner János – Keserű Bálint, Szeged 1990.

²⁶ Galavics Géza: „Későreneszánsz festészet és szobrászat,” és „A barokk és a felvilágosodás korának művészete,” in: *A művészet története Magyarországon*, szerk. Aradi Nóra, Budapest 1983, 198–230; Galavics Géza: „Barokk,” in: *Magyar művészet a kezdetektől 1800-ig*, szerk. Turai Hedvig, Budapest 2001, 317–441; *Európa színpadán. Magyarország ezeréves hozzájárulása az európai közösség eszméjéhez*, szerk. Marosi Ernő, Budapest 2009.

²⁷ „*Ez világ, mint egy kert...*” *Tanulmányok Galavics Géza tiszteletére*, szerk. Bubryák Orsolya, Budapest 2010.

²⁸ Boschius, *i. m.*, Class. III. No. CDLXI, 35. és Tab. XXVI.

²⁹ Saját tevékenységére is kiterő áttekintéseit lásd: Galavics Géza: „Közelítések a koraiújkori és az újkori magyarországi művészet kutatásában az MTA Művészettörténeti Kutatóintézetében,” in: *Ars Hungarica* 37 (2011), 31–50; Galavics Géza: „Reneszánsz művészettörténeti kutatások Magyarországon 1995 és 2012 között,” in: *Ars Hungarica* 39 (2013), 488–492; Galavics Géza: „Barokk művészettörténeti kutatások Magyarországon 1995 és 2012 között,” in: *Ars Hungarica* 39 (2013), 493–500.

Építészeti és Régészeti Szakbizottságának titkáráként tevékenykedett. Tudományos előmenetelének köszönhetően 2001-ben az MTA levelező, 2019-ben pedig rendes tagjává választották. Munkásságának elismeréseként számos szakmai és állami kitüntetésben részesült (1984: Pasteiner-emlékérem, 1989: Akadémiai Díj, 1998: Ipolyi-emlékérem, 1999: Ránki György-díj), 2007-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjét vehette át.

Galavics Géza szakmai elismeréseinek sorában újabb fejezetet jelent a Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat kitüntető tiszteleti tagsága (*socius honoris causa*), amellyel a Társulat vezetése 2020-ban tünteti ki. A koronavírus-járvány miatt csupán online formában megtartott közgyűléshez kapcsolódó laudáció indokát is ez az elismerés szolgáltatta, amelyhez ez úton szívből gratulálok. A mielőbbi személyes találkozás reményében, virtuálisan átadott allegorikus metszet-montázsommal kívánok Galavics tanár úrnak jó egészséget és boldog nyolcvanadik születésnapot – a teljes művészettörténész-szakma nevében.

Budapest, 2020. október 5.

Kusler Ágnes